

sazen. Z toho důvodu nepochybil odvolací soud, když, seznav tento nedostatek, zrušil napadeným usnesením rozsudek prvního soudu a řízení jemu předcházející, počínajíc prvním ústním jednáním jako zmatečné (§ 477 čís. 2 c. ř. s.). Ostatně se podotýká, že tvrzení rekurentky, že se hodnota sporu za řízení následkem omezení snížila pod 20.000 Kč, není správné. Při svém výpočtu hodnoty sporu po omezení pomíjí rekurentka svůj nárok na řečené určení. Přihlíží-li se však k tomuto nároku (§ 55 j. n.) a sečte-li se jeho hodnota (14.440 Kč) s nárokem na nedoplatek (8.766 Kč, správně 10.092 Kč), činí i po omezení předmět sporu více než 20.000 Kč.

Čís. 10835.

Stát (věřitel) zavinil (§ 1364 obč. zák.), opomenuv včas vymáhati daně, že za dlužníka, jenž se zatím stal neschopným k placení, musí platiti jeho rukojmí, aniž by se sám na něm mohl hojiti postihem.

Jde o soukromoprávní poměr mezi státem a tím, kdo se zaručil za daňovou platební povinnost dlužníka.

(Rozh. ze dne 29. května 1931, R II 163/31.)

Žalovaný bankovní ústav zaručil se dne 20. dubna 1922 československému státu za Roberta K-a za jeho daňové nedoplatky až do výše 4.000 Kč k vůli vystavení jeho cestovního pasu. Žalobou, o niž tu jde, zadanou roku 1930, domáhal se československý stát na žalovaném zaplacení 4.000 Kč, ježto daně za rok 1922 a 1923 byly na Robertu K-ovi nedobytné. Žalovaný ústav namítl započtením vzájemnou pohledávku na náhradu škody 4.000 Kč z důvodu § 1364 obč. zák., poněvadž žalující erár opomenul zavčas dlužné daně vymáhati, čímž sám zavinil jejich nedobytnost, a tím způsobil žalované jako rukojmímu škodu 4.000 Kč, ježto v roce 1922 a 1923 byl Robert K. ještě majetný a bylo lze 4.000 Kč exekučně na něm beze všeho vydobýti. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** uznal po právu vzájemnou pohledávku namítanou započtením a v důsledku toho zamítl žalobu. **D ů v o d y:** K. pobyl na vystavený pas v cizině zcela krátký čas a vrátil se ještě v roce 1922 do tuzemska. Jest prokázáno, že K. platil v roce 1922 až 1925 žalované bance 57.500 Kč. Mohl-li K. platit do banky, jest na bíledni, že i erár mohl na něm vymáhati s úspěchem dlužné daně, pokud se týče mohl erár uplatniti tyto daně ihned po vydání pasu proti žalovanému rukojmímu, který se tehdy mohl ještě s úspěchem hojiti na tehdy ještě placení schopném dlužníku. To se však nestalo, neboť žalující erár prokazuje, že pro nahromaděné nedoplatky, tehdy již přes 15.000 Kč, navrhl zájem teprve 31. srpna 1925, to již bezvýsledně, protože v té době, jak zjišťuje berní vykonavatel, zůstal K-ovi již jen šat na těle a vše ostatní bylo prodáno v soudní exekuci. z jejíhož výtěžku, jak zjišťuje vykonavatel, vzhledem na erární superzájem na daně by už nic nezbylo. Žalující erár neprokázal, že jeho daňová pohledávka v době splatnosti, začátkem roku 1924, byla nedo-

bytná. Podle § 1364 obč. zák. jest ručitel oprávněn proti věřitelovu nároku namítati započtením škodu, způsobenou mu liknavostí věřitele. Soud vyslovil ve výroku, že započítací námitka žalovaného jest po právu. Je totiž obecně známé z parlamentních, hlavně rozpočtových debat, že v dřívějších letech daně nejen že se včas nepředpisovaly, ale ani se pro nedostatek personálu nevymáhaly. Jest zajisté liknavostí, nebyly-li daně na K-ovi po případě na rukojmích vymoženy do tří let, ač již roku 1922 byl tu nedoplatek přes 8.000 Kč. Nelze nyní, po osmi letech, s úspěchem požadovati zaplacení z důvodu rukojemství na žalovaném bankovním ústavu, který ručil jen k vůli tomu, by byl vydán pas, ano se vlastně žalobcovou liknavostí nebylo o to pokuseno ani proti K-ovi, ani proti žalovanému rukojmímu v letech bezprostředně po vydání pasu, kdy, jak má soud prokázáno, dlužník byl ještě schopný placení. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, o ní dále jednal a ji znovu rozhodl. D ů v o d y: Prvý soud zjistil, že závazek Roberta K-a dosud trvá. Není proto splněn předpoklad § 1363 obč. zák., ježto hlavní dluh nezanikl. Podle § 1364 obč. zák. věřitel nese nebezpečí, že se postihová pohledávka stane dodatečně nedobytnou, prodává-li s uplatněním pohledávky (§ 1364 obč. zák.). Prodlením věřitelovým nabývá rukojmí jen právo započísti náhradu škody, mu vzniklé, proti věřitelovu nároku. Podle § 1364 obč. zák. nezaniká však rukojemský závazek po uplynutí doby, v níž hlavní dlužník měl zaplatiti, a to ani tehdy, když věřitel na uspokojení nenaléhal. Rukojmí nebyl až dosud z rukojemství zproštěn, mohl proto sám žádati na hlavním dlužníku, by mu dal jistotu, a jest věcí rukojmího, by sám dbal platební lhůty a, nenaléhá-li sám věřitel po uplynutí této lhůty na zaplacení u hlavního dlužníka, by onoho práva použil. I když se prokáže věřitelovo prodlení, nezbavuje se tím rukojmí svých povinností z rukojemského závazku, nýbrž jest podle § 1364 obč. zák. jen oprávněn, domáhati se na žalobci náhrady, by však mohl tento náhradní nárok uplatniti, musil by dokázati, že prodlením věřitelovým utrpěl škodu vůbec a v jaké výši (rozh. čís. 8923 Gl. U.). An žalovaný ani netvrdil, že sám u hlavního dlužníka podle své povinnosti naléhal na zaplacení daní a veřejných dávek, za něž se žalovaný zaručil, nelze jen tak beze všeho míti za prokázáno, že se škoda z domnělého žalobcova prodlení rovná peněžní sumě, za niž se žalovaný ústav zaručil. Prvý soud, odvolávaje se rovněž na ustanovení § 1364 obč. zák., má za obecně známé z parlamentních, hlavně rozpočtových debat, že se v dřívějších letech daně nejen včas nepředpisovaly, nýbrž že se ani pro nedostatek personálu nevymáhaly, a pokládá za liknavost, že daně nebyly na K-ovi vymoženy během tří let, ač se v roce 1922 jevil již nedoplatek 8.000 Kč. Tím méně prý lze po osmi letech požadovati zaplacení z důvodu rukojemství, když vlastní liknavostí žalobcovou nebyl učiněn pokus o zaplacení v letech bezprostředně po vydání pasu, kdy dlužník byl ještě schopen placení. Odvolací soud nesdílí tento názor, maje za to, že bylo povinností prvního soudu, by zjistil, jak se vůbec postupovalo proti Robertu K-ovi při vyměřování a vymáhání daní, ježto pro zjištění předpokladu § 1364 obč. zák. musí býti skutkové okolnosti

případu zjištěny. Věřiteli lze přičísti váhavost při vymáhání dluhu a činiti ho zodpovědným podle § 1364 obč. zák. jen, vznikla-li škoda jeho zaviněním. Při tom nelze přehlížeti, že povaha veřejnoprávního daňového dluhu nedovoluje použití měřítka, obvyklého pro závazky soukromoprávní. Prvý soud měl zejména zkoumati i otázku, od kdy měla finanční správa zvláštní důvod se domnívati, že zaplacení daňových nedoplatků za rok 1922 a 1923 jest ohroženo; a přihlížeti vůbec k předpisům a instrukcím pro vymáhání těchto nedoplatků. V souzeném případě chybí i důkaz, že stát mohl dříve přikročiti k exekučnímu vymáhání nedoplatků, pokud se týče, že byl k tomu podle předpisů a instrukcí povinen, že však této povinnosti nedbal. S druhé strany bylo na prvním soudě, by zjistil, zda nezavinil žalovaný ústav sám vlastním opomenutím nedobytnost postihu.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by nepřihlížeje k zrušovacímu důvodu, o odvolání znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Odvolací soud správně vystihl, že není splněn předpoklad § 1363 obč. zák., poněvadž hlavní dluh nezanikl. Odvolací soud vychází zřejmě ze zjištění, že závazek Roberta K-a z dlužných daní za léta 1922 a 1923, za něž se žalovaný ústav zaručil do výše 4.000 Kč, dosud trvá. Jde tedy jen o to, zda jest odůvodněn nárok žalovaného uplatněný započtením, který opírá o ustanovení § 1364 obč. zák., tvrdě, že žalující stát nevy-máhal dlužné daně včas, v době, kdy byl K. ještě způsobilý k placení a stát mohl s úspěchem vymoci nedoplatky daní přímo na něm, pokud se týče, kdy se žalovaný ústav mohl na K-ovi hojiti postihem. Odvolací soud má za to, že žalovaný ústav mohl žádati na K-ovi jistotu, když K. nezaplatil daně včas, a že sám měl dbáti platební lhůty. Tato úvaha v souzeném případě vzhledem ke zvláštní povaze pohledávky žalobcovy nedopadá, neboť nelze na rukojmím žádati, by sledoval, zda a které daně hlavní dlužník posud nezaplatil a kdy byly splatné. Jest také pochybno, zda by byl v té příčině dostal od příslušného finančního úřadu vůbec potřebné informace (§ 246 zák. ze dne 25. října 1896, čís. 220 ř. zák., §§ 199 a 329 zák. ze dne 15. června 1927, čís. 76 sb. z. a n., § 41 zák. z 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n.). Není nezávažná námitka žalovaného, že žalující stát zavinil, opomenuv včas vymáhati daně, že za insolventního dlužníka musí platiti jeho rukojmí, aniž by se sám na něm mohl hojiti postihem. Nelze přisvědčiti právnímu názoru žalobce, že by stát nemohl býti přidržen k náhradě škody proto, že není zákona, který by státu ukládal tuto povinnost pro nesprávný snad výkon veřejné moci, záležející v nevybírání daní. Jest rozeznávati poměr mezi státem a poplatníkem, který je nepochybně veřejnoprávní, a mezi státem a osobou za poplatníkovu plnění se zaručivší. Ručitel nevstoupil v poměr přímého dlužníka, nýbrž zaručil se jen za jeho platební povinnost a stát toto rukojemství přijal. Jde proto o poměr soukromoprávní, který je upraven před-

pisy občanského zákoníka (§ 1346 a násl.), závaznými pro obě strany a platí i předpis § 1364 poslední věta obč. zák., podle něhož jest věřitel zodpovědný rukojmímu potud, pokud tento jeho liknavostí ve vymáhání dluhu utrpí škodu při postihu. Netřeba zjišťovati, jak se postupovalo proti K-ovi při vyměřování a vymáhání daní, ano není sporné, že určité daně z roku 1922 a 1923 dluhuje, že byly na něm vymáhány teprve v srpnu 1925, a to bezvysledně, a ano je dále zjištěno, že K. v letech vydání pasu bezprostředně následujících byl ještě schopen placení. Kdy jsou daně splatné a kdy mohou býti vymáhány, určuje zákon (srov. § 1 a 4 zákona ze dne 16. března 1921, čís. 116 sb. z. a n., čl. 4 nař. vlády rep. Českosl. ze dne 28. července 1921, čís. 266 sb. z. a n., §§ 20 a 23 zák. ze dne 12. srpna 1921, čís. 321 sb. z. a n. a čl. 27 nař. vlády rep. Českosl. ze dne 9. prosince 1921, čís. 450 sb. z. a n.). Nepostupoval-li tedy žalující stát při vymáhání daní přesně podle zákona ať již z důvodů jakýchkoli, mohlo to býti snad výhodou pro poplatníka (K-a), ale nemohlo se tak státi na újmu rukojmího, který při převzetí záruky směl počítati s normálním zákonným postupem při vyměřování a vymáhání daní, poněvadž podle záruční listiny na jiné výhrady nepřistoupil. Nebylo se tudíž obíratí otázkou, od kdy měla finanční správa zvláštní důvod se domnívati, že zaplacení daňových nedoplatků za rok 1922 a 1923 jest ohroženo, nebylo také třeba prováděti důkaz, že stát mohl dříve přikročiti k exekučnímu vymáhání oněch nedoplatků, pokud se týče že byl k tomu podle platných předpisů a instrukcí povinen, že však této povinnosti nedbal — poněvadž, jak již uvedeno, směrodatnými jsou v té příčině jen předpisy zákona a prováděcích nařízení, které důkazu nepotřebují.

Čís. 10836.

Jako okolnosti rozhodné pro vyměření bolestného přichází v úvahu síla a trvání bolesti, hospodářské poměry doby, po případě i způsob života poškozeného, nikoliv však majetkové nebo výdělečné poměry škůdcovy.

(Rozh. ze dne 29. května 1931, Rv II 471/30.)

Žalobě o náhradu škody bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

d ů v o d e c h:

S hlediska dovolacího důvodu čís. 4 § 503 c. ř. s. vytýká dovolatel, že odvolací soud stanovil bolestné bez zřetele a neúměrně k jeho majetkovým, pokud se týče výdělkovým poměrům. Výtka ta není oprávněna. Bolestné jest, pokud se týče má býti náhradou za vytrpěné bolesti. Jako